

5 à 6 Ed. Hartorn og svare de Skatter og Afgifter, der hvile paa den, saa skal han rigtig nok vænne sig til en anden Levemaade og ikke tage Deel i alle disse Fornøielser og Forlystelser, al denne Pragt og Overdaadighed (Munterhed). Det var kun disse saa Bemærkninger, jeg vilde gjøre.

Thalbitzer: Jeg vil troe, at hvis vi holdt os strængt til det, som den høitærede Justitsminister saa rigtig bemærkede iforgaars, at vi vare paa Vei med bestandig at gaae udenfor Spørgsmaalet, saa vilde der ikke være saamegen Opposition mod de enkelte Paragrapher, thi det er jo kun Hensigten hermed at sætte disse Godser i Klasse med andre Godser, at have de fideicommissariske Waand, og derfor behøver man slet ikke at omtale disse Fæsternes Fremtid, hvorledes de have det og hvorledes de faae det. Jeg havde i det Hele taget ikke troet, at denne Sag vilde finde saa megen Modstand, som den virkelig gjør. Jeg troer, det har meest sin Grund i, at man frygter, at de tilkommende Lehn og Stamhuusbesidderes Rettigheder ikke ere nok iagttagne og garanterede. Hvis de hidtil havde været meget stærkt garanterede, saa vilde det være noget ganske andet; men jeg troer virkelig, at ved de Bestemmelser, som Udvalget har foreslaaet her i Loven, ere de fuldkomen ligesaa godt garanterede som hidtil. Jeg vil i denne Henseende henholde mig til, hvad den ærede 5te Landsktingsmand for 1ste Valgkreds (Orsted) under Sagens første Behandling yttrede herom. Han sagde nemlig: „og Fideicommissbesiddernes tilkommende Slægt kan være meget vel tjent med at faae en billig, om end ikke en meget rigelig Erstatning for de Indtægter, den kan tabe ved Bøndergodssets Salg, siden den jo er udsat for, at den øjeblikkelige Besidder kunde bortkæfte Godset paa en saadan Maade, at det kunde være den til betydelig Afbræk for Efterkommere. Han kan tage en høi Indfæstningssum og smaa aarlige Afgifter“. Man seer altsaa heraf, at de tilkommende Besiddere have paa ingen Maade været garanterede mere, end Lovudkastet foreslaaer, fordi de dog have været meget afhængige af de nærværende Besidderes Redelighed, og ville blive det fremdeles, hvad Forslag man end vil komme frem med. Jeg indrømmer nu

gjerne, at man kan indvende herimod, at ved at afhænde Godset til Selvetendom saaledes som det er foreslaaet i Lovudkastet, kunde det stee pludseligt og paa eengang, og at derved en større Ret blev lagt i hans Haand; men jeg vil ogsaa vise hen til det Tilfælde, at, naar en ung Stamhuusbesidder kan komme i Besiddelse af et saadant Stamhuus eller Lehn og lever længe, saa kan han, naar han har til Hensigt at lucrere paa de eventuelle Besidderes Regning, sætte en høi Indfæstning og gjøre Afgifterne saa lave, han har Lyst til, og det kan ofte finde Sted, naar man ikke kan stole paa hans Redelighed. Hvad nu angaaer, at man saa meget vil have og opfordrer Lovgivningen og Staten til at conservere de tilkommende Familier paa denne Maade, saa troer jeg virkelig ikke, at det kan være gavnligt for Familien, og det kan heller ikke være rigtigt fra det Standpunkt, Staten staaer paa, især efter vor Grundlov, hvor den ene Borger ikke maa have fortrinlige Rettigheder fremfor den anden, men hvor vi alle ere lige. Jeg troer ogsaa, at man om de udmærkede og dygtige og fædrelandsfjælede Mænd, som ere udgaaede af sige Familier, neppe tør troe, at de ere blevne til det, de ere, fordi der saaledes ved Lovgivningen er forbeholdt dem en glimrende Fremtid, tværtimod troer jeg, man kan sige om dem, at de desuagtet ere blevne det; thi det kan vist ikke opfordre nogen ung Mand til selv at arbejde sig frem, naar han veed, at hvad han end bliver, er hans Fremtid sikker. Jeg troer altsaa, at Staten bør ikke vedblive med at sikkre enkelte af dens Borgere en bedre Fremtid paa denne Maade, hverken med Hensyn til de Personer, som her ere omtalte, eller med Hensyn til nogen anden Klasse. Jeg maa derhos tillade mig at imødegaae, hvad der under denne Sagens Behandling saa ofte er sagt, at man ved at fremme Selvetendom vil skade Bønderstanden, vil tilintetgjøre den, at den ikke kan taale at være selvstændig. Jeg troer nu virkelig, at Bønderstanden, efterat den er bleven ligeberettiget med de andre Stænder, ikke ønsker at høre det udtale, og jeg troer, at man kan være ganske rolig for, at den ikke vil forsvinde derfor; jeg troer kun, at den Bønderstand, som skriver sig fra ældre Tider, og for hvis